

BUITEN

11^E JAARGANG N^O. 1.

ZATERDAG 6 JANUARI 1917.

Foto C. Steenbergh.

HET KASTEEL HET NIJENHUIS, GEZIEN VAN HET ZUIDWESTEN.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

DE STERRENHEMEL IN JANUARI, DOOR A. A. N. . . .	BLZ. 2
DE BELANGWEKKENDE GESCHIEDENIS VAN MEVROUW BALFAME, DOOR GERTRUDE ATHERTON (I) . . .	3
HET KASTEEL HET NIJENHUIS, DOOR MR. A. LOOSJES, (GEÏLLUSTREERD) . . .	BLZ. I, 4—8
DE KREEFTEN, DOOR KARL-ERIK FORSSLUND . . .	BLZ. 5
BESCHRIJVINKJES, DOOR CHR. A. J. VAN DER LINDEN. . .	8
EEN ZEER MOOIE VAREN, DOOR E. TH. W., (GEÏLL.) . . .	9
VAN DEN HEILIGEN IBIS EN ZIJN NAASTE VERWANTEN, DOOR J. J. HOF, (GEÏLLUSTREERD) . . .	BLZ. 9—11
INDO-GEDACHTEN, DOOR M. VELTHUYZEN . . .	11
HET AMERIKAANSCH DUEL, DOOR EWALD GERHARD SEELIGER (7) . . .	12
OUDE HUISJE AAN „ONDER DE BOOMPJES” TE HOORN. ILLUSTRATIE . . .	12
SOLDATENLIEDEREN IN HET OOSTENRIJKSCHE LEGER, DOOR G. . .	12

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74-76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „Voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken betrefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

Afzonderlijke Nummers kosten 8 dagen na de verschijning 15 cts., daarna wordt de prijs 25 cts.

DE STERRENHEMEL IN JANUARI.

HET volgende overzicht geeft den stand der sterrebeelden voor 3 uur sterretijd, d.i. omstreeks half acht middelbaren tijd. Men zie het Januarikaartje in de N. R. Ct. Zenith: Cassiopeia, Perseus;

Noorden: Groote en kleine Beer, Boötes, Draak, Hercules, Jachthonden;

Noordoosten: Giraffe, kleine Leeuw;

Oosten: Eenhoorn, kleine Hond, Kreeft, groote Leeuw, Lynx, Tweelingen, Wagenman, Waterslang;

Zuidoosten: Haas, groote Hond, Orion, Stier;

Zuiden: Beeldhouwer, Eridanus, Oven, Ram, Stier, Walvisch;

Zuidwesten: Driehoek, Visschen;

Westen: Andromeda, Dolfijn, Hagedis, kleine Paard, Pegasus, Pijl, Vos, Waterman, Zwaan;

Noordwesten: Cepheus, Lier.

Blijkens deze opsomming zijn de schitterende sterrebeelden Orion, groote Hond (met de helderste ster des hemels, *Sirius*) Tweelingen, Wagenman en Stier om acht uur goed te zien: de Januari-avonden zijn de prachtigste van het jaar.

Omstreeks 10 Januari zijn alle zestien voor Nederland waarneembare sterren der eerste grootte in een etmaal te zien: *Sirius* en *Procyon*, *Capella*, *Arkturus*, *Ridjel* en *Beteldjousa*, *Aldebaran*, *Castor* en *Pollux*, *Regulus*, *Wega*, *Spica* en *Deneb* onder gunstige of tamelijk gunstige omstandigheden, *Altair* en *Fomalhaut* kort na zonsondergang laag in het Westen, en *Antares* (en wederom *Altair*) kort voor zonsopkomst in het Oosten.

De *Melkweg*, die te half acht van het Noordwesten door het Zenith naar het Zuidoosten loopt, is in de sterrebeelden die hoog aan den hemel staan, Perseus, Cassiopeia en Wagenman, niet van in het oog vallende helderheid.

Algol minima zijn te verwachten:

den 14^{en} Jan. te 14 uur, den 17^{en} te 10 uur en den 20^{en} te 7 uur.

De ster *Mira Ceti* wordt nu langzaam zwakker, maar kan toch nog de heele maand voor het bloote oog zichtbaar blijven.

De ster γ Cygni neemt snel in helderheid toe en wordt mogelijk-kerwijs in den loop der maand in een binocle waarneembaar.

Het *Avondzodiakaallicht*, waarvoor Februari de gunstigste maand is (zie Buiten VII N° 5), is ook in de tweede helft van

Januari al goed te zien; in de laatste dagen der maand gaat echter de maan hinderen. Ook de *Gegenschein*, die in November in den Melkweg was schuil gegaan, komt nu weer te voorschijn, in het sterrebeeld Kreeft, en zal op deze sterrenarme plek na half Januari misschien wel gevonden kunnen worden.

Er zijn in de eerste dagen van Januari na middernacht gewoonlijk nog al veel vallende sterren te zien, die naar hun straalpunt in den Draak (dicht bij β Boötes) *Draconiden* heeten.

Den 3^{en} Januari bereikt de aarde het *perihelium* harer elliptische loopbaan. De afstand tot de zon is zoo klein mogelijk, de baan, snelheid dus krachtens de *wet der perken* zoo groot mogelijk. Wij zien de zon in Januari per dag 61'2 naar het Oosten opschuiven, terwijl het gemiddelde bedrag 59'1 is. Deze versnelde Oostwaartsche beweging doet de zon meer dan anders bij den naar het Westen draaienden hemel achterblijven en is de hoofdoorzaak van de groote toename der *tijdsvereffening* die dit jaargetijde kenmerkt: de zon is den 1^{en} Januari 3 minuten bij de klok achter, den 31^{en} al bijna een kwartier.

Het pas aangevangen jaar 1917 begint voor Oost-Europa op 14 Januari; het Mohamedaansche jaar 1337 (*maanjaar*) op 17 October, en het Joodsche jaar 5678 (*g bond n maanjaar*) den 17^{en} September.

Het *Gulden Getal*, is 18, 1 meer dan in 1916: het is het rangnummer in den 19-jarigen *maancirkel* of *cyclus van Meton*; het klimt dus op tot 19, om daarna weer 1 te worden.

In den *zoncirkel* van 4x7 jaren heeft 1917 het rangnummer 22, en derhalve de *Zondagsletter G* (Buiten V N° 1).

De *Epakta* (het *Epaktengetal*) was verleden jaar 25 en is dit jaar 6 (= 25 + 11 - 30). In den regel klimt dit getal met 11 op, d.i. het verschil in dagen tusschen zonnejaar en maanjaar, maar als het daardoor groter dan 30 zou worden, trekt men er 30 van af. De betekenis der *Epakta*, die een gewichtige rol speelt bij de bepaling van den Paaschdatum (Buiten IX N° 2) is, dat er den 1^{en} Januari 1917 6 dagen verlopen zijn sedert de laatste Nieuwe Maan. Eigenlijk was het al den 24^{en} December 1916 Nieuwe Maan, maar de *Epakta* wordt gerekend naar een „mid-delbare” maan, die wel eens merkbaar van de ware maan kan verschillen.

Mercurius is in het begin der maand als avondster te zien, hoe-wel niet onder bijster gunstige omstandigheden. De grootste oostelijke elongatie bedraagt 19°.

Venus is nog morgenster maar gaat langzamerhand in de ochtendschemering verdwijnen.

Mars is niet waarneembaar.

Jupiter, in de Visschen, is alleen nog voor middernacht goed te zien.

Saturnus staat half Januari in oppositie met de zon en is dus den heelen nacht zichtbaar. De planeet loopt langzaam Westwaarts in het sterrebeeld Kreeft.

De volle Maan van 7 Januari zal totaal verduisterd worden, maar daar de maan pas te 18 uur 10 min. (d.i. dus 8 Januari 6 uur 10 min. v.m.) in de aardschaduw treedt, ziet Nederland maar heel weinig van de eklips. Ook van de *gedeeltelijke zonsverduistering*, die in den morgen van 23 Januari plaats heeft, zien wij zoo goed als niets. De eklips eindigt voor Nederland ongeveer een kwartier na zonsopkomst.

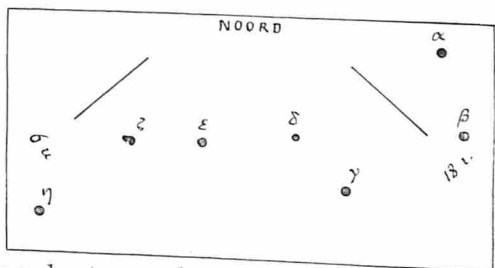
* * *

Van verschillende zijden werd mij verzocht, in dit tijdschrift een beschrijving van de voornaamste merkwaardigheden van den sterrenhemel te geven. Ik wil dat gaarne doen maar zal daarbij met het oog op de plaats die „Buiten” aan de Sterrekunde kan inruimen, de grootste soberheid betrachten en mij beperken tot het allerbelangrijkste, dat met het bloote oog of met geringe optische hulpmiddelen (een binocle, een kijker van 25 of 30 m.M. opening) waarneembaar is. Uitvoeriger beschrijving van de wonderen des hemels vindt men in vele werken, waarvan de meest bekende zijn: Kaiser-Oudemans, *De Sterrenhemel* (1888); Klein, *Handbuch der allgemeinen Himmelsbeschreibung* (1901); Flammarion, *Les Etoiles* (1882); Smyth-Chambers, *A cycle of celestial objects* (1881).

Het is de bedoeling, om elke maand één of twee sterrebeelden te behandelen. Eigenlijk zouden daarbij sterrekaarten noodig zijn, waarvoor ik natuurlijk naar de N. R. Ct. zou kunnen verwijzen; maar ik wil toch trachten, ook zonder kaart den hemel te beschrijven. De beproefde methode der *alignementen* kan ons hierbij helpen: men zoekt onbekende sterren of sterrebeelden door in de bekende beelden verbindingslijnen, eigenlijk verbindingsbogen, te trekken en die te verlengen. Ook zullen wij nu en dan andere hulpmiddelen te baat kunnen nemen.

Het natuurlijke uitgangspunt voor elke kennisgeving met den Noorderhemel is de *Groote Beer*, en wij zullen dus beginnen met een afbeelding van de zeven hoofdsternen van dit sterrebeeld.

De sterren α β γ δ ϵ ζ en η kunnen als typen van de sterren der tweede grootte gelden, terwijl δ merkbaar zwakker is, en tot de derde grootte wordt

gerekend. De afstand $\alpha-\eta$ is ongeveer 25 graden, en wordt gemeten door een stok van 22 c.M. lengte op een halven meter afstand van het oog.

Hoewel het haast niet missen kan, of met deze aanduiding zal het kaartje iedereen den weg kunnen wijzen, wil ik ten overvloede, en omdat het hier onze eerste kennismaking met den sterrenhemel geldt, nog aangeven, waar de 7 sterren van den Grooten Beer op verschillende tijden te vinden zijn. Daartoe breng ik in herinnering wat in dit tijdschrift over *sterretijd* is medegedeeld (Buiten IX N° 14). De sterretijd t bepaalt voor een waarnemingsplaats, waarvoor wij het midden van Nederland (Utrecht) nemen, den stand van den hemel. De sterretijd wordt gevonden, door bij den gewonen (middelenbaren) tijd t — geteld van 0 tot 24 uur, te beginnen bij den middag — een bedrag op te tellen, dat elken dag met 4 minuten toeneemt, en dat voor den 1sten van elke maand door het volgende tabelletje wordt gegeven:

	$t-t$		$t-t$
1 Jan.	18 ^u 42 ^m	1 Juli	6 ^u 35 ^m
1 Febr.	20 44	1 Aug.	8 38
1 Maart	22 34	1 Sept.	10 40
1 April	0 36	1 Oct.	12 38
1 Mei	2 35	1 Nov.	14 40
1 Juni	4 37	1 Dec.	16 39

Den 15^{en} Januari 's avonds half acht is het dus 3 uur 9 min. sterretijd.

De afgebeelde 7 heldere sterren van den Grooten Beer vindt men nu omstreeks 0 uur sterretijd vrij laag in het Noorden staan, d.i. dus 1 Oct. te 11^u 20^m 's avonds, 1 Nov. te 9^u 18^m, 1 Dec. te 7^u 20^m, 1 Jan. te 5^u 17^m.

Te 12 uur sterretijd ziet men den Grooten Beer recht boven zich, en wel in den stand van het kaartje, zoo men met het gelaat naar het Zuiden gaat staan en dan den blik naar het Zenith wendt. Te 6 uur sterretijd vindt men het sterrebeeld in het Noordoosten, en wel in den stand, dien het kaartje aangeeft, als men de 6 u-lijn vertikaal houdt, zoodat α hoog, η laag staat. Te 18 uur sterretijd eindelijk in het Noordwesten, in den stand, waarbij de 18 u-lijn vertikaal staat, α rechts en η links.

Wij zullen nu de volgende maal eerst ons met dit belangrijke sterrebeeld zelf bezighouden, om het vervolgens als uitgangspunt te nemen tot het vinden van andere. Wie het sterrebeeld Grooten Beer eenmaal kent, vergeet het natuurlijk niet meer; men behoeft zich dan nog maar te herinneren, dat de grieksche letters van West naar Oost (op het kaartje van rechts naar links) vrijwel in volgorde staan, om te allen tijde ook zonder kaart te weten, welke der zeven sterren bedoeld wordt. A. A. N.

De belangwekkende geschiedenis van Mevrouw Balfame

(I) DOOR GERTRUDE ATHERTON.

MEVROUW Balfame had besloten een moord te plegen. Terwijl zij de aandachtige gezichten van de ongeveer vijftig leden van de Vrijdag-Club beschouwde, welke gericht waren op de vermaarde spreekster uit New-York, die zij, als presidente, had ingeleid met de enkele woorden, die zij zoo goed wist te kiezen, werd zij er zich met een schok van bewust, dat dit gewichtige besluit reeds gedurende maanden, misschien wel jaren, in haar essentieel verijnden geest was gerijpt; want zij was geen vrouw, die zich liet medeslepen door den aandrang van het oogenblik. Terwijl zij glimlachte en applaudisseerde en precies op het juiste oogenblik in de maagdelijk wit geganteerde handen klapte bij het uitleggen van de Wet der Vrouw door de kernachtige spreekster, liet zij haar aandacht een oogenblik afdwalen, om zich af te vragen of dit denkbeeld niet gedurende minstens de helft van haar tweeëntwintig-jaren-lange huwelijksleven haar halfbewusten geest — dien geestelijken antiquiteitenwinkel, waarover zij in den laatsten tijd zooveel had gelezen, om er een verhandeling over te kunnen houden voor de vooruitstrevende dames der Vrijdag-Club — had ondergraven.

Gisterennacht nog was zij plotseling wakker geworden, en had zij zonder verdere schermutseling en retireeren van haar geweten of principes, scherp beseft, hoezeer zij die logge vleeschmassa, die naast haar sliep, verafschuwde.

Gedurende minstens acht jaar, van het oogenblik af dat het hun beter begon te gaan in de wereld, en zij tijd vond om de door iedereen gelezen romans en tooneelstukken ook te lezen, had zij er voortdurend naar verlangd een eigen kamer te hebben, en een eigen bestaan te kunnen leiden. Zij was geen droomster, doch zij had zich dit van den verderen rompslomp van het huishouden afgezonderde en ladylike vertrek dikwijls voorgesteld, kuisch behangen en met licht-blauwe meubeltjes (zij had een vaag idee dat lichtrood en lavendel onzedelijk waren); en overdag zou het er uitzien als een boudoir. Zij was te verstandig om zich te wagen aan het gebruik van dit of eenig ander buitenlandsch woord, want zij bevond, dat het tooneel, haar eenige gids, haar maar al te vaak in den steek liet, en zichzelf tegensprak in deze minder gewich-

tige details, doch hoewel haar kleine wereldje geen moeite had om te ontdekken dat mevrouw Balfame in kennis nog steeds vooruitging, vermoedde het zoo weinig wat zij niét wist, dat het haar geestelijke tekortkomingen zelfs nooit besprak. Weliswaar hadden hare vroegere en ook latere omstandigheden hare geestelijke ontwikkeling belemmerd, doch zij had haar omgeving van het geloof weten te doordringen, dat zij in alles de meerdere was van alle vrouwen om haar heen, en hun geboren en natuurlijke leidster.

Mevrouw Balfame had nooit uitdrukking gegeven aan dit verlangen naar een afzonderlijke slaapkamer, daar zij een vrouw was, die haar gedachten zelden uitte, steeds omzichtig in haar uitingen was, en, daar zij zoowel geduldig als wijsgeerig was, liet zij, zooals zij het uitdrukte, haar verbeelding zelden den vrijen teugel, en hield zij alle bitterheid uit haar ziel.

De Balfames waren geenszins welvarend genoeg, zelfs nu nog niet, om de oude slaapvertrekken, die lang geleden van een groot gedeelte van hun meubelen beroofd waren door een al te zuinigen vader, nadat zijn kinderen waren getrouwd en verdwenen, opnieuw te laten meubelen, doch eenige dagen geleden had zij zoo terloops opgemerkt, dat, daar de veeren van het huwelijksbed doorzakten, zij er over dacht het naar het verkooplokaal te sturen, en twee eenpersoonsbedden te koopen. Gisterennacht, terwijl zij daar in het donker lag, had zij haar vuisten gebald en den adem ingehouden, toen zij weder dacht aan het purper, dat David Balfame's gelaat had overtogen, en aan de doodbedaarde manier, waarop hij, voordat hij antwoordde, zijn dikke koffiekop had neergezet, zijn borsteligen snor stijf had afgeveegd, en vervolgens zijn vuile servet had opgerold en in den ring gestoken.

In zijn eerste woorden lag alles wat hij zeggen wilde, opgesloten, doch hij was een politicus, en gewoon aan het uitwerken van zijn gedachten ten bate van door drank benevelde intellecten. „Je laat die veeren maar repareren,” zeide hij tot zijn vrouw, die hem met een allerbeminlijksten glimlach zat aan te kijken over de restanten van ham met eieren, gezouten makreel, koffie en warme broodjes — „als ze 't tenminste noodig hebben, wat ik nog niet gemerkt heb, en ik ben anders wel 'n beetje zwaarder dan jij. Maar je brengt hier niet méér van die vervloekte, nieuwerwetsche ideeën in huis. 't Was goed genoeg voor m'n ouders en dan is 't voor ons ook goed genoeg. Vijftien jaar lang hebben we 't gedaan zonder die artistieke lampekappen waar m'n oogen pijn van doen, en zonder die kleedjes waar ik m'n nek over breek; en in de laatste acht jaar, nu jij als voorzitter met je club bezig bent, als je tenminste niet in New-York zit, heb ik veel meer koud avondeten gehad dan me lief is; ik heb aan die „club” rekeningen voor thee voor je betaald, en geld moeten geven voor mooie kleren, dat ik heel wat beter had kunnen gebruiken voor de verkiezingen. Maar dat heb ik nog laten passeeren, want ik geloof toch zeker dat ik 'n echtgenoot ben, zoo goed as d'r maar een is in „God's Eigen Land”, hè? Ik mag je graag goed-gekleed zien, want je ben nog altijd knap en bovendien is 't 'n gezonde zakenpolitiek. En ook heb ik d'r nooit op tegen gehad dat je 'n dienstmeisje hield. Maar eindelijk raakt 'n mensch z'n geduld 's uitgeput. Twee bedden, daar komt niks van in. En nou wil ik d'r niks meer over hooren”.

Hij had een deel van deze toespraak staande gehouden, wat zijn gewone houding was als hij de wet voorschreef, en nu verliet hij de kamer met de zware boerengang, die zij hem nooit had kunnen afleeren. Noch uit zijn gang noch uit zijn houding sprak eenig gezag; hij was een man met een meer koppig en listig, dan sterk en flink karakter.

Zij was blij dat hij haar niet de gewone kus gaf; de lucht van koffie aan zijn snor had haar van het oogenblik af dat zij opgehouden had hem lief te hebben, eenigszins wee aangedaan.

Of was zij begonnen hem te haten? Terwijl zij daar lag, diep ademhalend om het bloed van haar hoofd te doen wegstroomen, vroeg zij zich af of zij hem wel ooit had lief gehad. Och, als een man en een meisje jong zijn! Hij was toen een lange slanke jongen, met roode wangen en heldere oogen, de „goeie partij” van het dorp; zijn levenswijze was correct, en hij zou zijn vader's winkel erven, daar zijn eenige broer jaren tevoren gestorven was, en zijn zusters getrouwd en naar het Westen verhuisd waren. Zij was knap van uiterlijk, leeghoofdig, even slecht-opgevoed als alle meisjes van haar stand, doch hield haar vaders huis netjes in orde. Toen ze zestien was, was ze reeds bekend om de pasteien die zij maakte, en toen ze twintig was, om de handigheid en smaak waarmee zij haar kleren uit zoo goed als niets maakte. Zij was geenszins even dwaas als anderen van haar leeftijd, stand en natie. Doch hoewel niet aangelegd voor hartstocht, was zij toch vagelijk sentimenteel, en had zij het verlangen van de jeugd naar de romantiek, en een afkeer van een toekomstige stiefmoeder. David Balfame vrijde naar haar over het hek van het voortuintje, en ontlokte haar het jawoord in den boomgaard; toen was het lente. Het was alles even natuurlijk en onvermijdelijk als de mazelen en de kinkhoest, waarbij ze hem in het eerste jaar van hun huwelijk verpleegde.

Zij was gelukkig geweest, zooals een jong, onwetend meisje, dat de handen vol heeft, dit zijn kan. En hoewel ook zij hun gewone kibbelarijen en beproevingen hadden gehad, hadden zij ze spoedig weder vergeten, want zij was een vrouw met een kalm, wijsgeerig temperament; bovendien kwamen er geen kinderen, waarvoor zij een soort van koude, negatieve dankbaarheid voelde. Zij hield wel van kinderen, ze trokken haar zelfs aan, doch zij had toch maar liever dat andere vrouwen ze baarden en grootbrachten.

(Wordt vervolgd.)

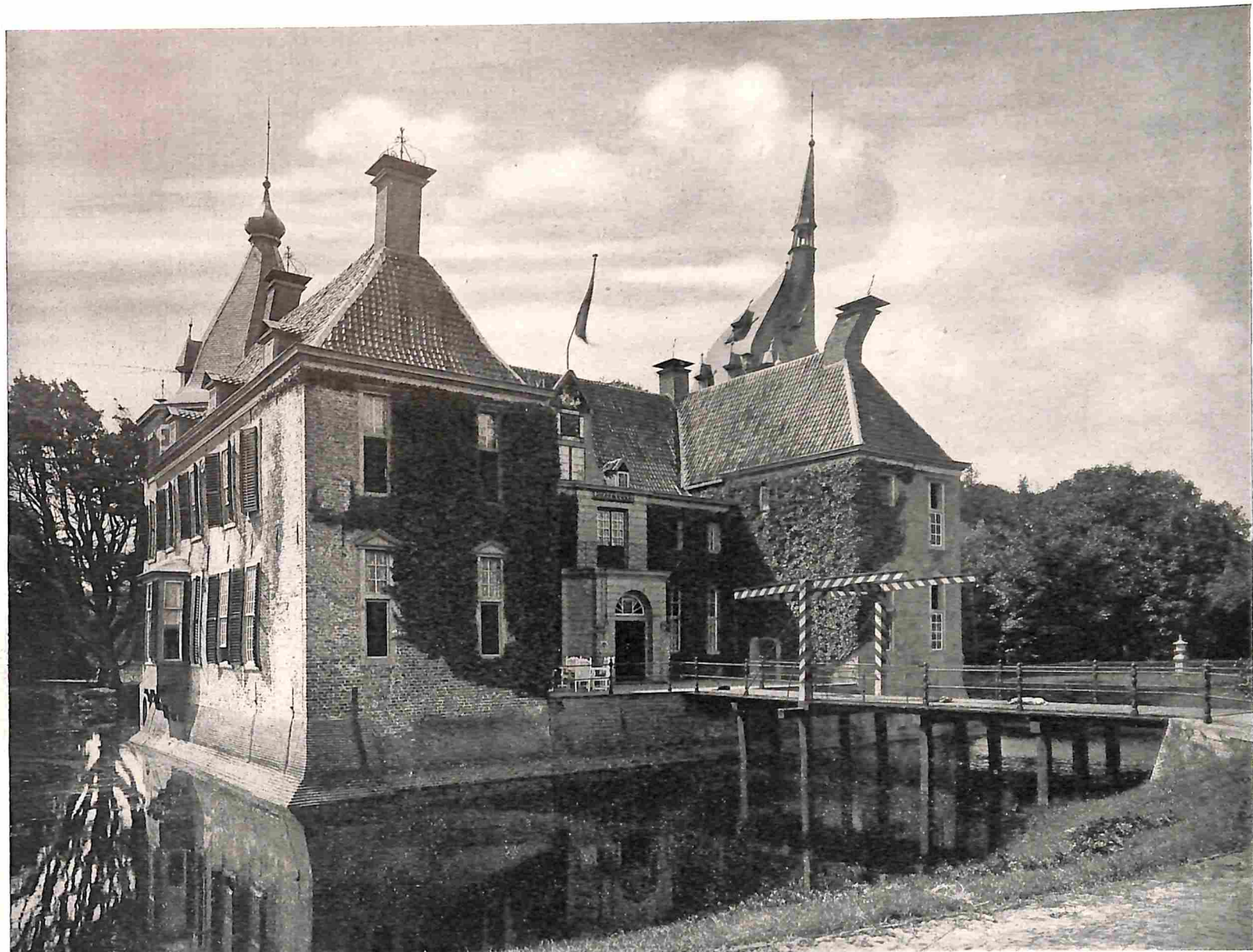

Foto C. Steenberghe.

HET KASTEEL HET NIJENHUIS, GEZIEN VAN HET ZUIDOOSTEN.

HET KASTEEL HET NIJENHUIS.

ZONDER kans op tegenspraak kan ongetwijfeld gezegd worden, dat het „Buiten” is geweest dat den Nederlanders heeft geleerd, hoevele zeer fraaie oude kasteelen en buitenverblijven hun land nog rijk is, hun land, van welks schoonheden de meesten nog slechts een flauw denkbeeld hebben, en het is grappig de ongelooflijke blikken te zien, als wij op de vraag: „Nu zijn dan toch zeker wel alle bezienswaardige kasteelen in „Buiten” behandeld”, antwoorden met een besliste ontkenning.

Het Kasteel het Nijenhuis zal voor den zooveelsten maal de ongeloofigen overtuigen, dat zij zich vergisten, en dat alleen zeer slechte bekendheid met hun eigen land hen er toe kon brengen te gaan denken, dat, behalve het Loo, Middachten, Soestdijk, Rozendaal — met de „bedriegertjes”! — en „nog een paar”, ons land geen mooie kasteelen bezit.

Juist een jaar geleden maakten wij onze lezers bekend met de schoonheden van het kasteel Eerde — wij zouden zoo gaarne eens te weten zijn gekomen, hoevele onzer lezers te voren ooit van dit statige slot gehoord hadden — en thans komen wij hen wederom verrassen met een Overijsselsch kasteel.

„Het Nijenhuis”. Nooit van gehoord, zal menigeen uitroepen. Laten wij dadelijk toegeven, dat er verzachtende omstandigheden voor die onbekendheid zijn aan te voeren. Allereerst denken wij aan de afgelegen ligging in een streek, die zich niet in druk bezoek mag verheugen. Als zoovele malen zeggen wij: ten onrechte. Want tenminste de boschrijke streek ten noorden van Heino, het landelijk dorpje in de nabijheid van het Nijenhuis, verdient een bezoek ten volle en zal zeker ook wel in ruimer kring bekend worden, nu de wandelweg Zwolle-Oldenzaal, die — het zij gaarne bekend — zich op nog schooner gedeelten kan beroemen, er den toerist doorheen voert en nader doet kennis maken met de bosschen van het voorname Huis den Berg 1) dat zich in zijn stille omgeving zoo verrassend-onverwacht aan het oog vertoont.

„Het Nijenhuis” staat op kleinen afstand van den kronkelenden weg van Heino naar Wijhe op het gebied van laatstgenoemd dorp, doch dicht bij het eerstgenoemde, waarvan het ongeveer een half uur wandelen is verwijderd. Onze afbeeldingen spreken voor zich zelve en vertellen op zeer duidelijke wijze, dat het Nijenhuis in indrukwekkende voornaamheid, waaraan intusschen vooral het oudste, gedeeltelijk met klimop begroeide gedeelte alle kilheid

ontneemt, niet onderdoet voor zeer vele kasteelen, welke reeds vroeger in dit blad zijn behandeld. Een korte laan voert van den straatweg naar den voorhof, tot welken een vaste brug toegang geeft; links en rechts daarvan de bijgebouwen en daarachter, over een ophaalbrug te bereiken, het Huis, van alle zijden uit het water oprijzende.

Het Nijenhuis schijnt, anders dus als Eerde, geen krijgsmansgeweld te hebben verduurd; zijn geschiedenis is die van een aanvankelijk betrekkelijk eenvoudige „havezathe”, die in den loop der eeuwen, en niet het minst in de vorige eeuw, tot het voorname gebouw is gegroeid zooals het zich thans aan ons voordoet.

Volgens het jaartal boven in het front van het hoofdgebouw is het Huis in 1427 gebouwd. Het eerst vinden wij er melding van gemaakt in 1457, toen Evert van Wijtman door den bisschop van Utrecht met 't Nijenhuis werd beloond 2); de Wijtman's behoorden tot een oud adellijk Overijsselsch geslacht. Zijn zoon Johan volgde hem in de bezitting op; deze liet vermoedelijk geen kinderen na, tenminste zijn zuster Haeset werd na hem eigenares van het Huis. Zij huwde met Steven van Kampferbeke, doch haar echt bleef kinderloos. Robert van Ittersum, gehuwd met een zuster van Haeset, wier naam onbekend is, werd vervolgens bezitter van 't Nijenhuis, dat van 1487 tot 1710 in het bezit van leden van het geslacht der van Ittersum's is gebleven. Een opsomming van alle Roberts, Ernsten en andere vaak zeer verdienstelijke leden van dit bekende adellijke geslacht willen wij onzen lezers besparen. Slechts zij met enkel woorden melding gemaakt van de meest bekenden, in de eerste plaats van het broederpaar Robert en Johan van Ittersum; de eerste werd in 1518 met het Nijenhuis beleend, terwijl de tweede het van 1518 tot 1528 van zijn broeder in onderleen had. Zij waren beiden aanhangers van den strijd-lustigen Karel van Gelre; Robert was diens „huishofmeester”. Johan later bovendien Karel's hofmaarschalk. Robert's kleinzoon en naamgenoot, in 1571 generaal-krijgscommissaris van Philips

1) Zie „Buiten” van 30 October 1909.

2) De meeste geschiedkundige bijzonderheden zijn ontleend aan een verhandeling van den heer F. A. Hofer over Wijhe en omstreken, opgenomen in de Verslagen en mededeelingen van de Vereeniging tot beoefening van Overijsselsch Regt en Geschiedenis (27e stuk).

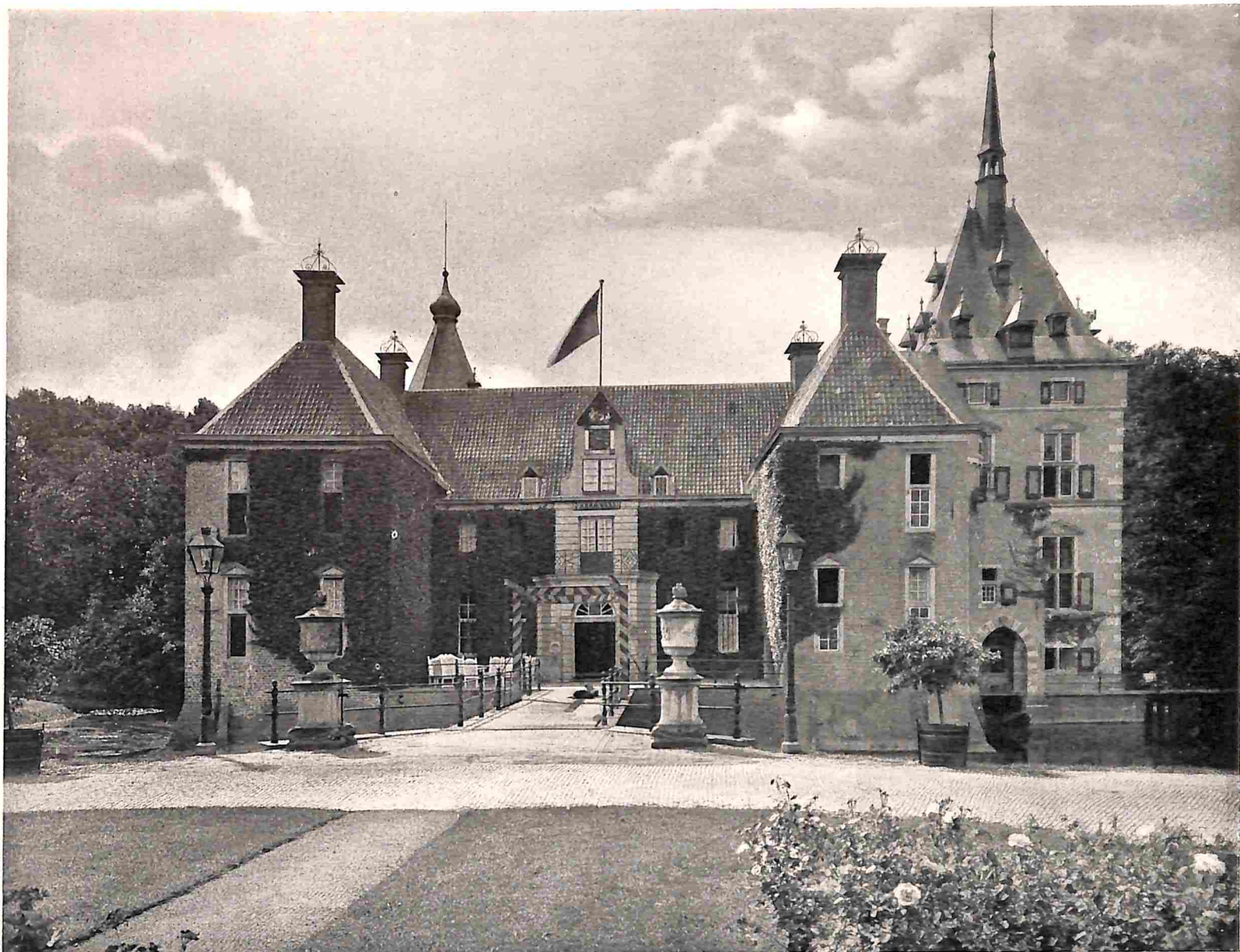

Foto C. Steenbergh.

HET KASTEEL HET NIJENHUIS, FRONT.

II, was eenige jaren later de eerste Overijsselsche edelman, die tot de Staatsche zijde overging en na den afval van Rennenberg in 1580 met anderen het bestuur van het Overijsselsche gewest voerde. Een andere Robert, die 1688 als kolonel der cavallerie met Willem III naar Engeland trok, was de laatste van Ittersum, aan wien het Nijenhuis behoorde. Zijn tweede echtgenoot, Eleonora Sophia Bentinck, volgde hem na zijn dood (in 1705) in het bezit op, dat ruim een eeuw aan leden van het geslacht Bentinck verbleef. In den aanvang der 19de eeuw werd het Nijenhuis verkocht aan Baron van Knobelsdorff, generaal in Pruisischen dienst, wier afstammeling Adolphine Wilhelmine Charlotte in 1888 huwde met Werner Karel Baron van Pallandt; zij zijn de tegenwoordige eigenaren van het kasteel, dat dus in het geslacht van Pallandt is overgegaan.

Het hoofdgebouw is herhaaldelijk verbouwd en verfraaid. Het oudste (middelste) gedeelte dagteekent vermoedelijk uit de 16^e eeuw; in het einde der 17de eeuw, toen Robert van Ittersum, de hierboven genoemde cavallerie-officier, het Huis in eigendom bezat, is het belangrijk verbouwd; uit dien tijd dateeren waarschijnlijk de beide vleugels. Een dertigtal jaren geleden liet Hendrik Antonie Zwier Baron van Knobelsdorff, vader van de tegenwoordige eigenaresse, die veel geld aan de verfraaiing van het kasteel heeft ten koste gelegd, kort na elkaar de beide torens bouwen naar de plannen van den architect Gantfoort uit Deventer, torens, die niet weinig tot den luister van het kasteel bijdragen. De bijgebouwen verzezen, blijkens het jaartal dat zij dragen, onder Robert van Ittersum, in 1687 en 1694.

(Slot volgt).

A. L.

DE KREEFTEN.

I

Op een helderen, zonnig-warmen zomerdag zat een oude kraai op een steen bij den inham van het meer. Zoo nu en dan praatte zij wat tegen zich zelf, keek tevreden en vriendelijk in de rondte, liet zich lekker door de zon koesteren en deed alsof er geen andere gedachten of gevoelens bij haar omgingen dan van welbehagen, vrede en vergenoegdheid.

Maar heel dat zachtzinnig optreden was in den grond slechts schijn en valsheid. Zij keerde en draaide haar kop, liet hare oogen gaan langs hemel en aarde en deed als iemand, die niets bijzonders bekijkt, maar slechts in verstrooid genieten de heerlijke tafreelen beschouwde, welke zich voor hare verrukte oogen ont-

vouwden. Om dien indruk nog te versterken, was zij nu en dan met haar toilet bezig. Dan schikte zij zorgvuldig hare grauwe veeren met den snavel, schudde zich, sloeg met de vleugels en knarste onderwijl een enkel woordje.

Maar inmiddels wierp zij telkens een blik in het water rondom den steen — een korten, scherp blik, dien niemand zien mocht.

„Kra, kra”, zei ze. „Mooi weer vandaag.” Toen gluurde ze in het water. „Kra, kra, lekker weer”, babbelde ze, „echt lekker. Je voelt je zoo prettig”. Weer keek ze naar beneden, maar deed dadelijk alsof ze naar het bosch had gekeken.

„Dennengeur, dennengeur”, zei ze en stelde zich aan alsof ze die met volle teugen genoot.

Over de velden kwam een neefje van haar aanvliegen, een zeldzaam brutaal en onaangenaam kraaitje, dat luidkeels schreeuwde en kraste.

„Schreeuweeljk” riep de oude kraai boos. En toen schreeuwde hij nog harder en juist toen hij langs haar vloog kraste hij zoo hard hij kon:

„Kra, kree, kreeften!” Toen vloog hij weg over het meer.

„Kletspraatjes”, bromde ze en keek heel onschuldig, „wat kunnen die kreeften mij schelen”. Maar weer gluurde ze naar beneden en mompelde voor zich heen, „vervelend dier, om zoo te schreeuwen, hij jaagt ze mij allemaal weg...”

Op 't zelfde oogenblik hipte ze op en dook pijlsnel met den kop in 't water. Toen ze weer boven kwam hield ze een kreeft in den bek; hij spartelde en sloeg met de scharen in de lucht, maar zij hield vast.

Op den steen streek ze neer en met de kalmte van een fijnproever begon ze haar feestmaal te genieten. Nauwkeurig pelde ze de staart en de scharen, sloeg den snavel in het borstpantser en zoog wellustig de sappige ingewanden en levensvochten van het wildbraad in zich....

En opnieuw koesterde zij zich in de zon, babbelde nu en dan stilletjes voor zich heen, en liet hare welwillende blikken over het schoone landschap glijden.

II

In de schaduw, dicht achter de kraai, lag een groote kreeft op den bodem van het meer, half verscholen onder een steen. Hij had slechts één schaar, maar die was sterk en krachtig; bovendien had hij een breeden, scherp schedel, een paar lange, lenige voelsprieten, groote glanzend zwarte en beweeglijke bollen als oogen en een knobbeligen uitwas op zijn rugschild. Hierdoor kwam het

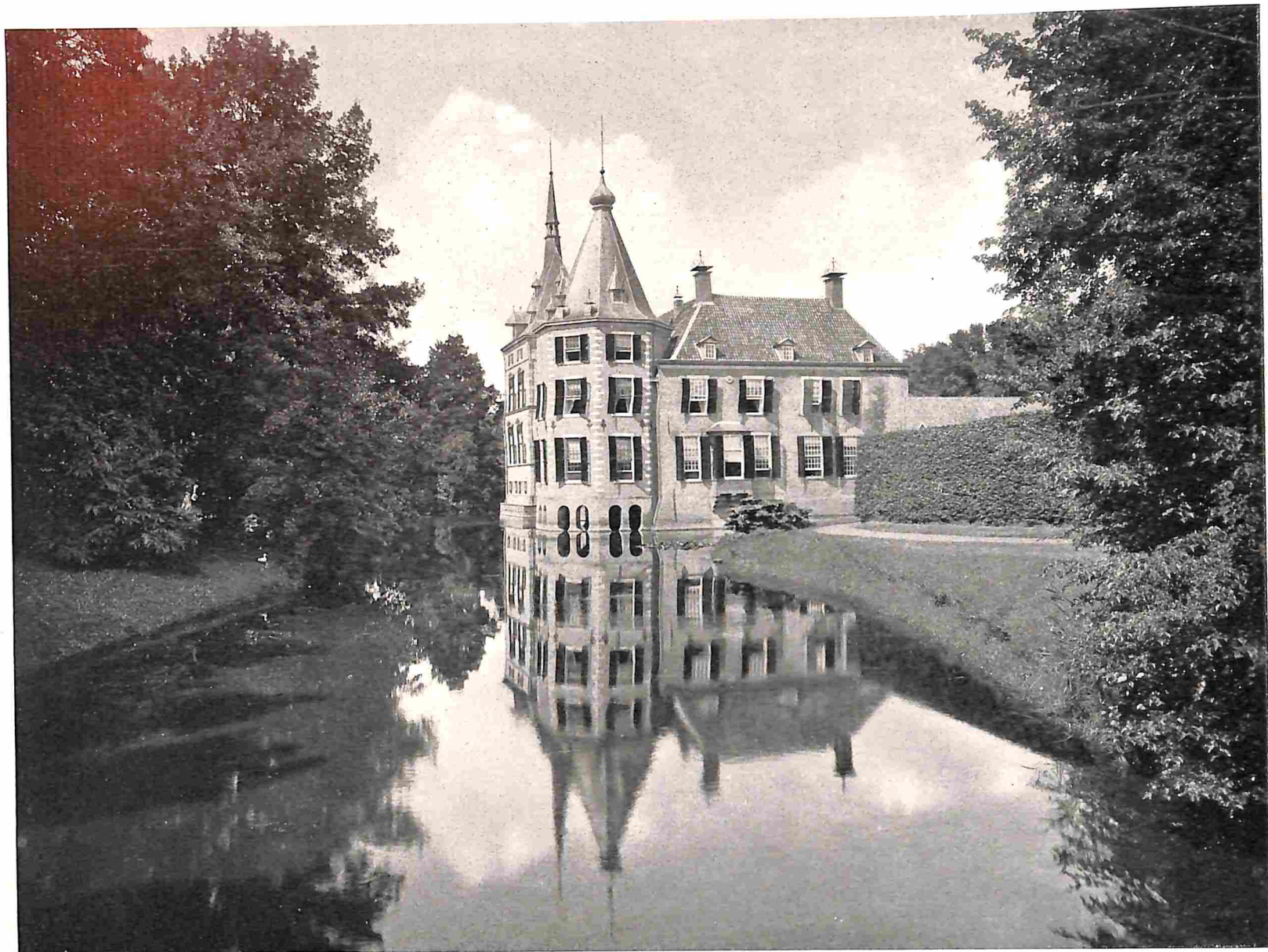

Foto C. Steenberg.

HET KASTEEL HET NIJENHUIS, ZUIDZIJDE.

dat sommige zijner medekreeften hem voor een genie en een ziener hielden, maar de meesten vonden hem een praatjesmaker en een aansteller.

Terwijl hij daar zoo lag te peinzen, en met sombere blikken alle bewegingen van de kraai volgde, kwamen een paar kleinere kreeften van onder een nabijgelegen steen uitgekropen. Het waren twee jonge dieren, een mannetje en een vrouwtje. De groote kreeft wenkte hen met zijn eenige schaar.

„Sta stil,” zei hij „zie naar boven.”

Het vrouwtje schoot met een vlugge staartbeweging achteruit, maar het mannetje kroop langzaam verder.

„Keer om, jongeling” zei de groote kreeft, „de ondergang wacht je op dien weg.”

De jongeling luisterde niet maar kroop verder, en eenige andere kreeften kwamen achter hem aan en volgden hem.

„Keert terug, keert terug” zei de ziener ernstig. „Zien jullie haar niet zitten daarboven, die oude grijze? Zij ziet jullie wel. Weest voorzichtig kinderen!”

Maar de kreeftjes liepen nog sneller voort over het lichte zand. „Hoor den ziener!”, zei een van hen. „Hij ziet spoken op klaarlichten dag”.

„Hij begint oud te worden,” vond een tweede, „maar hij heeft ook slechts één schaar!”

„Maar één schaar!” lachte een week, lichtgroen kreeftje, de kleinste van allen, en met zijn beide scharen trok hij een langen neus tegen den grooten kreeft. En de anderen keerden zich om, vormden een kring en deden evenzoo.

Maar de groote kreeft zat kalm en onbeweeglijk op zijn plaatsje.

„Spotten jullie maar, misschien hebben jullie er later spijt van.”

„Ja, wanneer we oud zijn”, grinnikte een der kleintjes. „We hebben nog den tijd.”

Maar nauwelijks had hij het laatste woord uitgesproken, of een donkere schaduw zweefde over het water, iets hards en spits sloeg zich vast in zijn schaal en hij werd omhoog getrokken. In een oogwenk hadden de anderen zich verspreid en waren weggeschoten onder steenen en takken.

De groote kreeft zat nog steeds stil in zijn schuilplaats.

„Alweer een”, zei hij tot zich zelf. „Als dat zoo doorgaat, blijf ik nog alleen over.”

Een jonge kreeft keek voorzichtig uit het riet. „Ze is weg”, fluisterde hij en weer kropen ze uit hunne schuilhoeken.

„Had ik gelijk”, vroeg de oude, „of zagen jullie nu weer niets?”

„Ze is al weer weg”, antwoordde een van hen en schoof over het zand. Maar de groote kreeft strekte zijn schaar uit en pakte hem bij een voelspriet.

„Laat je toch niet zien” zei hij boos, „ze komt immers terug!”

De jonge kreeft spartelde, wrong en rukte en toen brak de spriet af en hij was vrij.

„Laat ons in 't vervolg met rust,” siste hij woedend.

„Wat hebt U U met ons te bemoeien!”

„Dat zal ik je zeggen”, antwoordde de groote kreeft kalm. „Jullie zijn blind en loopen recht in de klauwen van een vijand, die je een voor een verslindt. Je wilt hem niet zien en niet gelooven, dat hij bestaat. Maar ik zie hem — en moet ik nu hier maar kalm blijven zitten en je in je groene jeugd laten wegrooven? Daartoe houd ik veel te veel van jullie, kinderen. Het zou mijn grootste verdriet zijn wanneer het kreeftengeslacht hier in het meer uitstierf. Maar dat zal niet gebeuren zoolang ik een schaar heb en oogen bovendien.”

Hij zweeg en gedurende eenigen tijd zeiden ook de anderen niets.

Maar ten slotte verhief de kleine lichtgroene zijn stem:

„Dat is maar onzin,” zei hij. „Hoe zouden wij kunnen uitsterven? Het heele meer is immers vol kreeften!”

„Dat is waar”, stemde een ander toe. „Het hindert niet, wanneer er een paar verdwijnen. Integendeel, een kleine aderslating nu en dan kan geen kwaad.”

„Ja juist” vond een derde, „des te meer voedsel is er voor ons, die overblijven.”

En een vierde zeide:

„Volkomen waar, laat zij er nog maar een paar meenemen, des te gemakkelijker kunnen wij leven.”

Het leek wel, alsof de kraai die woorden gehoord had: ze dook en pakte juist degeen, die dat gezegd had... en wederom verdwenen de anderen pijlsnel tusschen de steenen.

„Ja, des te gemakkelijker kunnen wij leven”, herhaalde de groote kreeft nadenkend, terwijl hij eenzaam in zijn schuilplaats zat en de wacht hield.

III,

De zomer ging voorbij; de kraai zat nog steeds op haar steen en koesterde zich in de zon en de groote kreeft lag nog steeds op den uitkijk onder den zijnen.

Toen, op een dag, hoorde hij een scherp knal; er floot iets over het zand en de oude grijze kraai zonk in elkaar, onbeweeglijk en stil als de steen waarop zij zat.

Voorzichtig kruipt de groote kreeft uit de schaduw te voorschijn, maar schiet onmiddellijk terug... over de akkers komt een jongetje aanspringen. Hij raapt de kraai op, zwaait haar lachend omhoog en neemt haar mee.

De groote kreeft zit op zijn plaatsje te peinzen. Hij zou het meer willen doortrekken, hij zou onder de steenen willen kijken en roepen: „Nu is het uur der wrake geslagen, de oude kraai is dood, de oude kraai is dood!” Maar er is iets, dat hem tegenhoudt; er ligt als het ware iets in het water, hij voelt het, zonder te kunnen zeggen, wat het is. En hij zit stil en in gedachten en wacht af.

Tegen den avond komt een boot over het meer glijden. Een eindje van 't strand houdt zij stil, een groot, donker iets zakt naar den bodem en de boot glijdt verder.

Een schok gaat den grooten kreeft door de leden. Die aardigheid kent hij, dat is een kreeftenval, en hij zwemt er heen zoo vlug hij kan. Het is er een donker gewieemel, een kruipen en krioelen. Van alle kanten komen ze aanloopen, zoowel oude als jongen. Ze kijken naar binnen, ze krabben met hunne scharen en klimmen tegen de wanden op. Eenigen zijn er al in en kruipen over den bodem van den val, anderen zitten op een stok in de opening en eten van iets zwarts. Ook de groote kreeft kijkt erin en ziet een kraaienkop, bloedig en met ontredderde veeren, met een spitsen, sterken snavel. Het is een krioelen en babbelen van belang.

„Nu is ze er bij”, zegt er een, „nu eet ze geen kreeften meer” en een ander voegt er aan toe: „nu is het haar beurt om opgegeten te worden.”

Ze rukken haar de veeren uit, pikken beetjes van de hersens op en met hunne scharen steken ze haar de starende oogen uit.

„Nu kun je niet meer in het water gluren en deze snavel kaapt geen kreeften meer van ons weg.” „Deze kop is al meer ondergedompeld”, zegt een ander, „maar nu is het er ernst mee.” „De zonde straft zich zelf”, deklameert een derde. „Laat ons nu vroolijk zijn en blij, o gepantserde helden van het meer, nu wreken wij onze vermoorde broeders en familieleden.”

De groote kreeft stond er kalm bij en luisterde naar hun gepraat. Daar kreeg de kleine lichtgroene hem in het oog: zij zat het hoogst op den rand der val.

„Kijk, de ziener”, zei ze. „Moet U niet eens hierboven komen, om den gevaarlijken vijand te bekijken?”

„Dat durft hij niet”, meende een tweede. „De vijand zou hem kunnen verslinden of hem wegnemen in zijn groene jeugd.”

„Ja, en het kreeftengeslacht zou kunnen uitsterven”, en ze gierend van de pret, zoodat hunne voelsprietten heen en weer zwaaiden.

Toen het weer stil geworden was, sprak de ziener. Hij sprak lang en hij sprak met klem en overtuiging. Hij beschouwde hen nog steeds als zijnde verblind en lichtgeloovig en menige harde waarheid moesten ze van hem hooren. Hij hield vol, dat hij de eenige verstandige onder hen was. Zij noemden hem oud, maar misschien, meende hij, was hij wel de jongste van hen allen in zijn liefde tot hen, in zijn vreugde over hun leven en hun geluk. Zijn eenige schaar strekte hij omhoog en met een vochtigen glans in de pikzwarte oogen smeekte hij hen, niet in de val te klimmen. De oude kraai was nog even gevaarlijk, al scheen ze dood en al was nog slechts haar kop over, die leelijke krassende kop!

Een paar jonge kreeften luisterden en lieten zich door hem overhalen. Maar de anderen lachten slechts. Ze kropen langs de wanden omhoog en tuimelden een voor een in de val.

Het werd dag en een groenachtig licht speelde door het water. De boot verscheen weer aan de oppervlakte en plotseling werd de val opgeschen. De kreeften stegen omhoog als in het schuitje van een luchtballon.

Omgeven door zijne weinige aanhangers stond de groote kreeft hen na te kijken.

„Ziener, ziener”, zei een van hen en strekte de saamgevouwen scharen naar hem uit. Ook de anderen herhaalden deze woorden en gebaren.

„Ziener, ziener”, zeiden ze, „zie, Uw voorspelling wordt bewaarheid.”

„Helaas”, antwoordde de groote kreeft met een diepen zucht.

IV

's Avonds zonk de val opnieuw omhoog en de slechts ten deele opgegeten kraaienkop zat nog op zijn plaats.... Wel verzamelden zich de kreeften er omheen, maar geen van allen klom er

Foto C. Steenbergh.

HET KASTEEL HET NIJENHUIS. ACHTERZIJDE, VAN HET PARK UIT GEZIEN.

in. Het ding stond leeg. Ze kropen slechts af en aan op den bodem van het meer.

Maar plotseling kwam een klein wijfje aanzwemmen. Midden tusschen hen hield ze stil en begon te vertellen:

„Ik was ook daarboven” zei ze en richtte zich trotsch op. „Het was werkelijk eenig! Eerst werden we in een mand gedaan, dat was afschuwelijk... we lagen er op elkaar gepakt als haring in een tonnetje en konden geen schaar verroeren. Toen werden we gedragen in de spleet van een grooten, rooden berg en daar gelukte het mij, uit de mand te komen, maar daar had ik later spijt van. Ik lag daar in een hoekje en wist niet waar de anderen gebleven waren. Maar na een poosje zag ik hen op een hoop liggen. Het kostte mij moeite hen te herkennen, zoo veranderd waren ze! Ze zagen er niet meer zoo leelijk groen uit als wij, maar rood waren ze, vlamvend rood van schaar tot staart! Of ze nog leefden, zou ik niet kunnen zeggen, want ze lagen onbewegelijk en zwijgend, maar als bovenaardsch leken ze in hunne glanzend roode pantsers!”

Door de kreeftenmassa ging een gemurmel van bewondering en verrukking. Slechts de groote kreeft vroeg eenigszins onverschillig:

„Nu, en wat gebeurde er toen?”

„Dat weet ik niet”, antwoordde zij. „Iemand zag mij en gooide mij weer hier in het water. Maar ik ga terug en jullie moeten allemaal meegaan. Mij dunkt zoo, dat wij wel recht hebben even schitterend rood te worden als de anderen!”

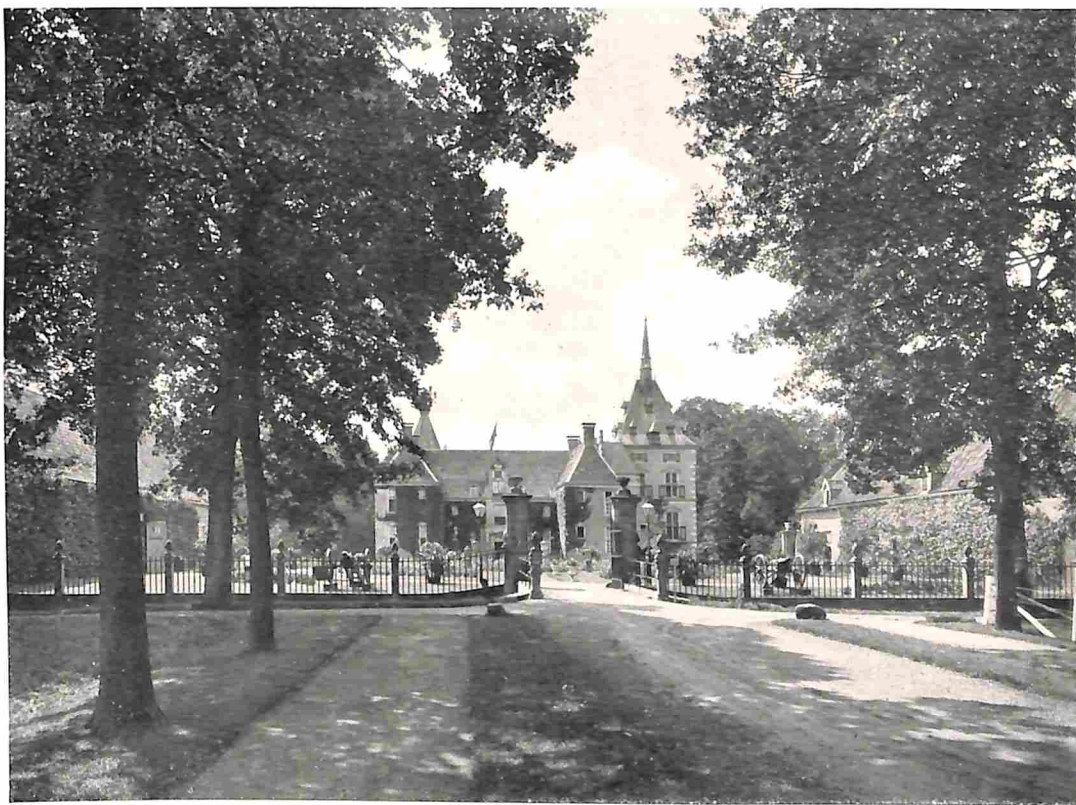

Foto C. Steenbergh.

HET KASTEEL HET NIJENHUIS. VOORGEBOUWEN, VOORHOF EN HOOFDGEBOUW.

Ze zweeg en klom snel tegen de val op. Verscheidene kreeften volgden haar. In't eerst keken ze wel wat verlegen naar den kant van den ziener, maar hoe grooter hun aantal werd, des te vrijmoediger en brutaler klommen ze omhoog.

En opnieuw sprak de ziener met somberen blik en trillende voelspriet:

„Dwazen! Wanneer zullen jullie oogen geopend worden en wanneer zullen jullie rijp zijn om zelfstandig te denken? Zullen jullie dan nooit ophouden zulke bakerpraatjes te gelooven, zulke onvruchtbare oude-vrijsters-verzinsels! Wie verklaart ons iets van deze zeldzame verandering? Als kind ben ik ook eens daarboven geweest aan de oppervlakte van het water, en ik verlang er niet naar terug. . . . het ademen viel me daar moeilijk. Kinderen, hier hooren jullie thuis! Keert terug, keert terug en blijft hier!”

Ze luisterden niet. Sommigen waren reeds in de val en anderen volgden hen. De groote kreeft had nog slechts een kleine kring om zich en die verminderde steeds.

„Hebben jullie het hier niet goed”, ging hij verder. „Zijn jullie niet geschapen om in dit heerlijke water te leven? Wie weet, hoe het bestaan daarboven zijn zal, wie weet of je daar leven of dood wacht. Misschien worden jullie gekookt op een zacht vuur en wordt je kleur daardoor zoo vlammenend rood, wie zal het zeggen. Maar hier is jullie tehuis, hier heeft je leven zijn bestemming, hier is overvloed van voedsel en samen genieten jullie het leven. Is de bodem van het meer soms niet groot genoeg voor jullie allen? Zijn hier soms geen onuitputtelijke voorraden van larven en wurmpjes en lekkere hapjes? Zijn hier niet de heerlijkste rietbosschen en de aardigste woningen onder alle steenen en wortels en groene toefjes? O, blijft toch, keert terug nu het nog tijd is!”

Nog veel meer zei hij, maar het was aan doovemans oor gepraat. Ten slotte bleef hij eenzaam over. Toen ging hij weg en keerde terug naar zijn plekje onder de kust.

Reeds op eenigen afstand zag hij iets donkers uit het holletje steken. Langzamerhand ontdekte hij, dat het een paar kleine scharen waren. . . . toen zag hij twee buigzame, wiegende voelsprietten en een paar glinsterende, zwarte oogen.

Het was een vrouwtje, dat daar op hem zat te wachten. Voor haar bleef hij staan en keek naar de val.

„Moet je niet met de anderen mee?” vroeg hij „naar boven, naar 't licht?”

„Neen”, antwoordde ze zacht, „ik wil hier blijven bij jou.”

Toen jubelde het in den grooten kreeft! En in gedachten zag hij zich zelf als de vader van een nieuw geslacht, een jong geslacht met grootere oogen en steviger schaal; met sterkere voelsprietten en een trouwere liefde voor het schoone water en den zachten, groenenden bodem van het meer.

*Naar het Zweedsch van
Karl-Erik Forsslund.*

BESCHRIJVINKJES.

BOOMEN.

De *Kastanjeboom* doet wel een beetje parvenu achtig. Wat een plaats heeft hij noodig! En wat 'n blaren, wat 'n blaren! En is het niet verkwistend zóó veel kandelabers aan te steken in den lichten voorzomernacht? En dan in het najaar dat gegooi met al die groote karbonkels!

Maar toch zijn ze mooi in hun groene etui's met wit satijn gevoerd.

De *Lijsterbes*. Hemeltje, wat een bloedkoralen draagt die!

De *Vlierboom* is een goede menschevriend.

Waar de aarde héél leelijk is, groeit nog de vlierboom.

Langs de mestvaalt, waar de lompen liggen en de beenderen, de asch en de vuile papieren; bij het vieze, zwarte slootje achter langs de armoe-huisjes aan den buitenkant der stad, boven potscherven en roeste pannen; tegen de schutting waar, door den verrotten onderkant, de katten sluipen en de honden snuffelend zoeken; tegen het verzakte, vermoldde tuinhuisje van het verwaarloosde buitenherbergje, daar bloeit eenzaam temidden der gore ellende de bescheiden vlierboom met zijn roomkleurige bloemschotels.

De trooster!

Hij behoeft het niet te doen, want heb ik hem ook niet ontmoet in afgelegen volgegroeide duinpannen, die salons der natuur!

De *Dennen* vertellen sprookjes. Dag en nacht, zomer en winter vertellen zij sprookjes. De paddestoelen luisteren er naar, en daaronder zitten de kabouters. Aan den boschzoom, waar de heide begint, rekken zij hun takken met opzet heel laag om sprookjes te fluisteren aan de erica, die daar juist heel hóóg groeit. En het mos, en de glinsterende boschbessen. . . .

De eekhoorn: Wat zei je daar? De dennenboom een sprookjesverteller? Een klimpaal is het, een rekstok, een trapèze! En hij maakt dennenzaad, wat heel wat verstandiger is dan sprookjes vertellen!

* * *

DE HUISJESSLAK.

Tegen den avond gaat hij uit.

Welke smokkelwaar zou hij daar in zijn rugzak over de grens brengen? Maar wat dom van een smokkelaar, die zóó langzaam gaat, zulk een glimmend spoor achter te laten.

Of is het misschien een vluchteling met have en goed, die vermoeid is van den langen tocht?

* * *

TEGEN DEN TUINMUUR.

De morellenboom: Ik houd maar het meest van *witte* bloesem.

De klimboonen: En wij — het staat bescheiden.

De doperwtten: Dat vinden wij ook!

De komkommer: Best mogelijk. Ik houd nu eenmaal van *gele*.

De morellenboom: Verder houd ik ervan omhóóg te groeien.

De klimboonen: O, zoo — Juist!

De doperwtten: Net wat wij zeggen. Door dat gekruip over den grond wordt je ook bij elke bui vol modder gespat.

De komkommer: Zijn jullie kleintjes ook zoo gauw dik en groot als de mijne?

De anderen: Dát niet, maar wij krijgen er ook een paar honderd meer.

De kroot: Wat een gesprek! Ik bloos er van!

CHR. A. J. VAN DER LINDEN.

EEN ZEER MOOIE VAREN.

ADIANTUM FARLEYENSE
„ROEM VAN MOORDRECHT”.

EEN van de mooiste en meest gezochte Varenen voor de warme kas is wel de *Adiantum Farleyense*, en zeker zijn er niet veel plantenliefhebbers, die over zoo'n kasje kunnen beschikken, die er niet een of meerdere exemplaren van bezitten. Een bezwaar, dat deze Varen echter aankleeft is, dat zij tamelijk gevoelig is en daardoor, hoe mooi ook, zich voor kamerkultuur niet laat gebruiken. Een tweede bezwaar is, dat zij zich niet door middel van sporen laat voortkweeken. Om jonge planten

te krijgen, moeten de oudere steeds weer gescheurd worden en het spreekt wel van zelf, dat dit een kultuur in het groot vrij wel onmogelijk maakt.

In het jaar 1909 nu werd in de bekende varenkweekerij van den heer J. Bier te Moordrecht onder een aantal gescheurde plantjes van „*A. Farleyense*” er één opgemerkt, die duidelijk neiging toonde tot sporenvorming en het zal wel niet behoeven gezegd te worden, dat deze plant onmiddellijk apart gehouden en met zorg opgekweekt werd. Toen de sporen rijp waren, werden deze uitgezaaid en in 1910 was de winner in het bezit van een aantal uit sporen opgekweekte plantjes. Hoe groot was echter zijn verrassing, toen hij bemerkte, dat deze in veel opzichten afweken van de oorspronkelijke *A. Farleyense*. In de eerste plaats bleek dat haar groei veel krachtiger was, en als gevolg hiervan, dat haar bladstelen ook sterker zijn en mooi rechtop staan, zoodat de bladeren niet, zooals die van de stamsoort, opgebonden hoeven te worden; dan zijn de loofblaadjes kleiner en veel talrijker, waardoor de plantjes een meer gesloten voorkomen hebben; ten derde is zij veel sterker, waardoor zij in een gematigde temperatuur opgekweekt kan worden en later bleek zij ook voor kamerkultuur zeer geschikt te zijn; ten laatste brengt zij geregeld sporen voort, zoodat niets haar kultuur in het groot in den weg staat.

Dat deze Varen een aanwinst van beteekenis is, blijkt wel uit het feit, dat zij den 12^{en} Juli 1910 een getuigschrift 1ste klasse

Foto C. Steenbergh.

HET KASTEEL HET NIJENHUIS.
NOORDWESTELIJK GEDEELTE.

verwierf van de Ned. Mij. voor Tuinbouw en Plantkunde en den 31 Januari 1911 de Royal Horticultural Society te Londen haar een Certificaat van Verdienste toekende. Ook in Amerika heeft deze Varen zeer veel opgang gemaakt, zoo zelfs, dat men haar daar een nieuwen naam gaf n.l. *Adiantum gloriosum* en zij in den volksmond „Glory Fern” wordt genoemd.

Een paar jaar later werd hier te lande weder een nieuwe Varen gewonnen, n.l. de *Adiantum gloriosum Lemkesii*. In 1911 werd op de kweekery van de firma Lemkes en Zonen te Alphen a. d. Rijn onder een partij zaailingen van *A. scutum* er een opgemerkt, die sterk van de anderen afweek en die het midden scheen te houden tusschen de *A. „Roem van Moordrecht”* en de *A. scutum*; in houding en bladvorm komt zij volkomen met eerstgenoemde overeen, doch de jonge loofbladeren toonen de fraai roode kleur, die het kenmerk van de laatste is, waarbij nog komt, dat zij in de kultuur buitengewoon sterk, nog sterker dan de eerste bleek te zijn. Dat ook deze Varen een aanwinst van betekenis is, blijkt wel hieruit, dat zij in 1913 te Amsterdam werd bekroond met een Getuigschrift 1ste klasse en in 1914 te Gent, zoowel als te Londen, met een Certificaat van Verdienste. Onvermild mag zeker niet blijven, dat in het zelfde jaar in een partij zaailingen van den heer Bier precies de zelfde vorm ontstond.

Beide Varen zijn sinds dien tijd niet alleen hier te lande, maar over geheel Europa en Amerika ingeburgerd. Bij honderd duizenden worden zij gekweekt en bij allerhande bloemwerk gebruikt. Een groot voordeel is, dat beide goede kamervaren zijn en wij hebben er dan ook werkelijk zeer mooie exemplaren van gezien, opgekweekt uit plantjes, die in bloemenmanden hadden gestaan. Men zet ze daartoe in een matig warme kamer, dicht bij een venster, doch niet in de zon; zorgt er voor, dat zij, vooral wanneer zij aan den groei zijn, behoorlijk vochtig worden gehouden, en wordt de pot te klein, dan laat men ze in een voedzamen doch niet te zwaren grond verpotten.

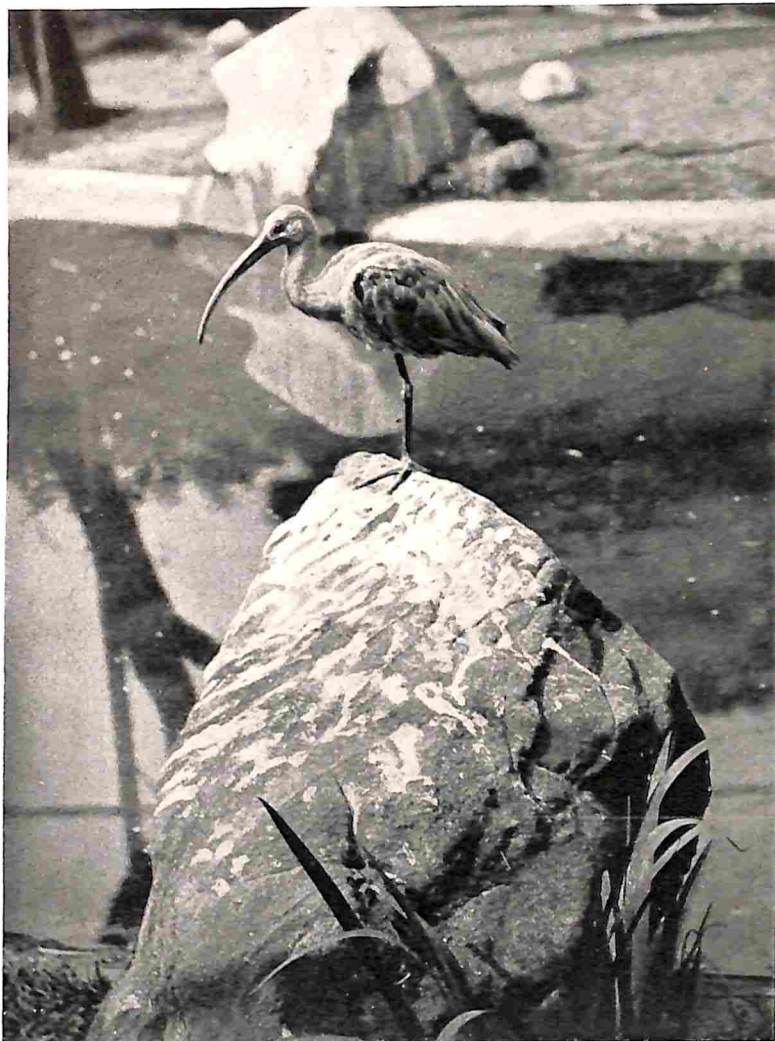
E. TH. W.

VAN DEN HEILIGEN IBIS EN ZIJN NAASTE VERWANTEN

WANNEER men den naam Ibis leest, denkt menigeen stellig aan den Heiligen Ibis der Egyptenaren en verbindt dus onwillekeurig direct aan dezen naam als verblijfplaats of vaderland het aloude wonderland der Pharaos. En toch is dit in geen deele juist. Tegenwoordig komt de zoogenoemde Heilige Ibis of *Ibis religiosa* (*Ibis aethiopica* Lath.) maar weinig in Egypte voor en dan nog in geen geval op gezette tijden, terwijl de vogels niet dan hoogst zelden op Egypte's bodem tot broeden overgaan.

Men kan dus gerust zeggen dat de Heilige Ibis in zijn vroegere Rijk der Heiligheid een betrekkelijk zeldzame verschijning is geworden, zeldzamer dan de duizenden van Ibismummiën die in sommige piramiden — b. v. zooals die van Saccara — werden opgestapeld.

Uit dit laatste blijkt wel, dat deze Ibis door de oude Egyptenaren voor heilig werd gehouden, zoodat zijn lijk gebalsemd werd. Ook de naam Ibis geeft aan, dat de Egyptenaren zich speciaal met dezen vogel hebben bezig gehouden, want deze is ontstaan uit het Egyptische *hib*. Maar toch mag daaruit nog niet worden opge-

VAN DEN HEILIGEN IBIS EN ZIJN NAASTE VERWANTEN.
DE ROODE IBIS (*IBIS RUBRA*).

maakt dat de plaatselijke verbreiding van den vogel toen ter tijd een geheel andere was dan tegenwoordig. Wel zegt *Strabo*, dat het b. v. in Alexandrië op alle openbare pleinen van Ibissen wemelde, terwijl ook door *Plato* wordt vermeld, dat de Heilige Ibissen te Nankratis op de Nijldelta bijzonder waren opgevallen, maar daarmee is nog niet gezegd, dat deze vogels daar uitsluitend in natuurlijke, laten we zeggen in wilden staat voorkwamen. Het kan met veel meer zekerheid worden uitgemaakt, dat de vogels daar meer in half getemden staat werden gehouden, eenigszins zoo als de duiven op het Marcusplein te Venetië of de pariahonden te Constantinopel — al gelden deze voorbeelden ook weer gecultiveerde voorwerpen. Zelfs schijnt er eenige zekerheid te bestaan dat er exemplaren van *Ibis religiosa* van de kusten der Roode zee naar Egypte werden ingevoerd.

De gemakkelijk te temmen vogels werden zonder veel moeite tam gemaakt en daarna liet men ze vrij rondloopen.

De vertrouwelijkheid van deze dieren tegenover den mensch bracht mee, dat zij zich in dezen halfgetemden staat behaaglijk gevoelden, vooral waar zij geheel en al met rust werden gelaten, ja zelfs uithoofde van hun heiligheid op allerlei mogelijke manieren werden ontzien en stellig ieder aan deze heilige dieren voedsel verstrekten. In de steden vooral schijnt het vleesch- en vischafval een zeer gewilde kost voor hen geweest te zijn.

Meestal wordt het voorgesteld, dat de *Ibis religiosa* bij de Egyptenaren daarom als heilige gold, omdat de vogels als trekvogels aankwamen met het wassen van den Nijl, als het vruchtbaar makende slib over de landen verspreid werd, maar al mag dat in sommige streken het begin geweest zijn, waardoor de aandacht daarop viel, als eigenlijke oorzaak voor de heiligerverklaring mag dat voorzeker toch niet gelden, omdat er stellig wel meerdere trekvogels geweest zullen zijn, die met het wassen van den Nijl in het land kwamen. De oorsprong van de heiligheid dezer vogels moet dus bepaald in iets anders gezocht worden en *Otto Keller* geeft daarvoor dan ook een geheel andere reden op. Hij zegt, dat de Ibis gewijd was aan den maangod, *Thot*, den uitvinder en beschermer van weten-

EEN ZEER MOOIE VAREN.
ADIANTUM FARLEYENSE „ROEM VAN MOORDRECHT”.

schappen. Wat wij kennen als „het mannetje in de maan”, gold bij de Egyptenaren voor een Ibis. Dat het juist Ibis religiosa moest zijn en geen Ibis (of beter genoemd Plegadis falcinellus), die zeer veel in Egypte als standvogel voorkwam en nog voorkomt, zal misschien in verband kunnen gebracht worden met het oorspronkelijk verschijnen der vogels of aan de kleur gelegen hebben: de Ibis religiosa is bijna geheel wit met een weinig zwart, terwijl Plegadis falcinellus 's zomers donkerroestbruin en 's winters zeer donkerbruin is.

De Heilige Ibis was ook het symbool van het hart, vandaar dat de mummies van de vogels in hartvorm werden opgemaakt. Het hart stond eveneens onder bescherming van den maangod Thot.

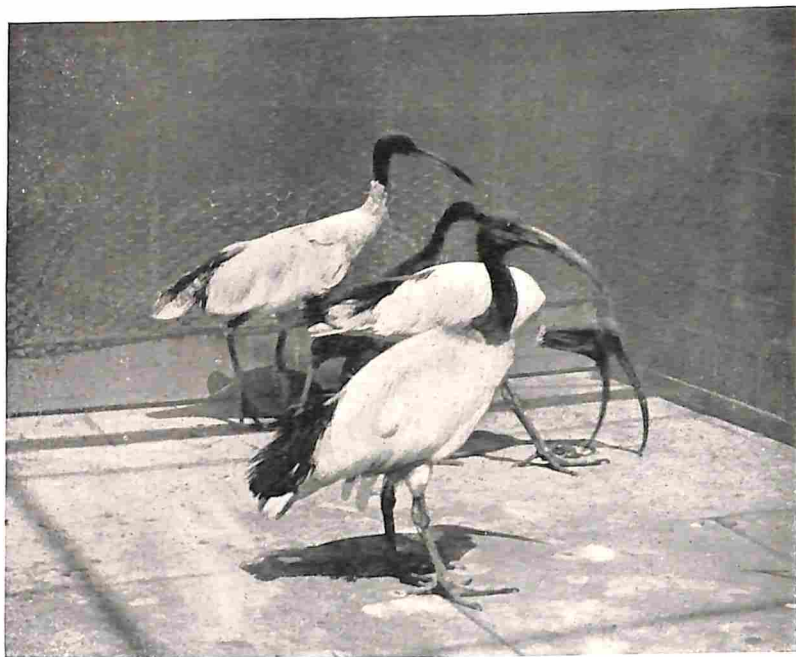
Bovendien gold de Ibis religiosa bij de oude Egyptenaren ook als hoogst nuttig, vooral door het verdelgen van slangen en ander gedierte. Waar wij weten dat de Heilige Ibis zich tegenwoordig in hoofdzaak voedt met insecten en insectenlarven, sprinkhanen en kevers niet te vergeten, daar schijnt ons deze slangenverdelgerij wel een weinig vreemd toe en wij moeten betwijfelen of juist deze vogels voor de bestrijding van vrij groote slangen zouden zijn aangewezen. Zonder voorbehoud moet kunnen worden aangenomen, dat de vogel inderdaad wel eens kleine slangetjes verorbert, terwijl ook de slangeneieren door hem vernietigd worden, maar overigens bestaat er op het punt van slangenverdelging nog geen volledige klaarheid, hoe eenstemmig de geschriften der ouden met betrekking tot deze zaak ook zijn. Zelfs wil het verhaal, dat Mozes Ibissen in kooien zou hebben meegenomen om de slangen in de Aethiopische woestijn baas te worden. Ook aan de veeren schreef men een geheimzinnige, magische kracht toe en krokodillen, daarmee aangeraakt, konden zich niet verroeren, zooals Harapollo weet mee te delen. Niet onwaarschijnlijk is het, dat deze fabeltjes in de wereld zijn gekomen juist door den heiligen reuk waarin de dieren stonden.

Zooals wij reeds hebben gezegd komt *Ibis aethiopica* tegenwoordig slechts betrekkelijk zelden in Egypte voor en broeden doet hij er zoo goed als heelemaal niet. Zijn eigenlijke broedgebied ligt zuidelijker, in Nubië en Abessinië en aan de bronnen van den Nijl. Ook aan den Kongo schijnen de vogels veel voor te komen.

In Soedan verschijnt deze Ibis tegen midden of tegen eind Juli bij het begin van den regentijd om daar te broeden en een maand of vier later weer naar andere streken te trekken of in den omtrek rond te zwerven.

Het nest wordt door den Heiligen Ibis in lage boomen of boschjes op reigerachtige wijze gebouwd in de nabijheid van dezelfde moerassige plaatsen waar de vogels zich ophouden. De nestplaats schijnt zorgvuldig uitgekozen te worden. Vroeger, in Egypte, moeten de vogels daarvoor veelal bepaalde boomen, voorzien van stekelige takken, hebben uitgekozen ter bescherming tegen de wilde kat.

In den regel legt het wijfje 3 à 4 blauwachtig witte eieren, die in hun uiterlijk voorkomen met betrekking tot de ruwheid der schaal wel iets van reigereieren hebben en aan het stompe einde van eenige bruinachtige vlekjes zijn voorzien. Bij de oude Egyptenaren golden de eieren en ook het vleesch van den vogel als hoogst vergiftig. Wellicht was het verspreiden van dit

VAN DEN HEILIGEN IBIS EN ZIJN NAASTE VERWANTEN.
AUSTRALISCHE IBISSEN.

fabeltje door de priesters een uitstekend middel om de dieren en hunne eieren te beschermen.

Een koninklijke verschijning kunnen wij den Heiligen Ibis (zie de afb.) juist niet noemen; zijn gevederte is wel fraai wit, waartegen de gespleten en wapperende uiteinden der vleugels met hun blauwachtig zwarte kleur wel sterk afsteken, maar de naakte fluweelachtig zwarte kop en het evenzoo er uitzijnde bovenste gedeelte van den hals, de kromme zwarte snavel en de vrij plumpe eveneens zwartgekleurde pooten maken het dier in onze oogen niet tot wat men noemt een prachtige verschijning in de vogelwereld. Jonge dieren tot het derde jaar hebben kop en hals nog bevederd. Op den kop zijn donkerbruine of zwartachtige veeren met witte randen geplaatst, terwijl de hals van witte veeren is voorzien. De vrij lange, kromme snavel is voor 't grootste gedeelte zeer buigzaam, alleen het voorste stuk is hard, wat bij het buitmaken van het voedsel stelling van beteekenis zal zijn. Over het midden, van de neusgaten af tot het einde, loopt een duidelijk waarneembare groeve. Tusschen de drie voorste teenen bevinden zich zeer korte huidzoomen, als een soort van zwemvlies, die bij het waden door den moerassigen bodem stellig goede diensten zullen bewijzen. Eigenlijk zwemmen schijnen de vogels niet gaarne te doen. Wel staan zij dikwijls tot den buik in het water, maar den vasten bodem schijnen zij toch ongaarne onder de voeten te missen, ofschoon zij zich naar het schijnt toch wel goed al zwemmende in het water kunnen redden, als de noodzakelijkheid daarvan zich komt voordoen.

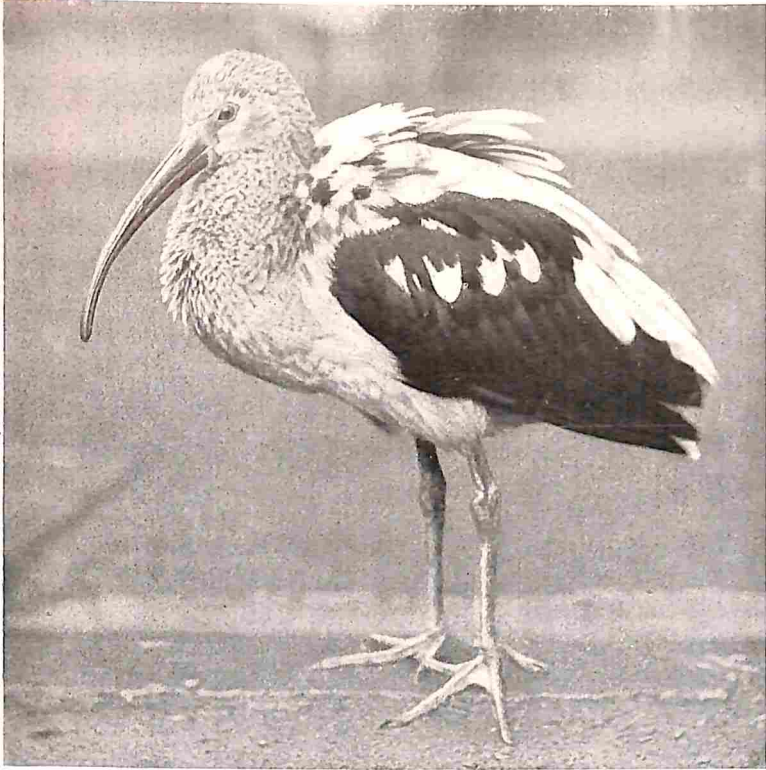
De Gewone Ibis (*Plegadis falcinellus* L.) is op het eerste gezicht direct van den Heiligen Ibis te onderscheiden (zie afb.) Het dier heeft veel meer iets wulpachtigs over zich. Winter- en zomerkleed zijn niet gelijk. In het winterkleed zijn kop en hals zwartachtig, waarbij de afzonderlijke veertjes wit gezoomd zijn, terwijl het geheele bovenlichaam eenigszins koperkleurig is en veeren van borst en buik eenigszins bruingrauw van kleur zijn. De zomertooi van den vogel is donkerroestrood waarbij de vleugels eenigszins groenachtig afschijnen, terwijl hals, borst, buik, dijen en de bovendeelen van de vleugels kastanjebruin zijn. De kop is donkerbruin met een rooden weerschijn. Ook bij de oudere vogels zijn kop en hals steeds bevederd en dus nooit kaal zooals bij den Heiligen Ibis.

Deze Ibis kan men gerust een wereldburger noemen. Hij komt in alle werelddelen voor. Waar alle Ibissoorten eigenlijk bewoners der warme streken zijn moeten wij dezen Ibis dan ook niet in de koude streken zoeken, maar toch komt hij in de gematigde wel voor. In zeer groot aantal wordt hij aangetroffen in de talrijke moerassen langs Donau, Drau en Sau, waar zij in kolonies op de manier van reigers broeden in lage boschjes en struikgewas. Zelfs kiezen zij de oude nesten van kleine reigersoorten wel eens uit om ze met rietbladeren en soortgelijk materiaal wat op te knappen en daarna in gebruik te nemen. Ook deze vogels leggen gewoonlijk een drietal blauwachtig-groene eieren, ongeveer ter grootte van kippeneieren. Behalve in de lage streken langs den Donau komt de Gewone Ibis

VAN DEN HEILIGEN IBIS EN ZIJN NAASTE VERWANTEN.
DE HEILIGE IBIS (*IBIS AETHIOPICA* OF *IBIS RELIGIOSA*).

VAN DEN HEILIGEN IBIS EN ZIJN NAASTE VERWANTEN.
BASTAARD TUSSEN HEILIGE IBIS EN GEWONE IBIS.

ook voor in Zuid Rusland en Zuid Polen en in veel minder talrijke exemplaren in Zuid Italië, Zuid Frankrijk en Spanje. In ons land zijn meermalen exemplaren van deze soort verdwaald. Snouckaert maakt in zijne Avifauna Neerlandica melding van een 18 tal exemplaren, die zich hier in verzamelingen bevinden of waarvan hem op andere wijze was gebleken dat zij hier geconstateerd werden. In Azië komen deze vogels voor in alle landen om de Kaspische en Zwarte zee, in Klein-Azië, Perzië, Syrië en in geheel Indië. Ook in Nieuw Guinea en in Australië worden zij aangetroffen. Op Ceylon schijnen de vogels volgens Leggi in enorm groot aantal voor te komen. In Egypte en nog andere deelen van Afrika worden zij ook gevonden, evenals in West-Indië en het Zd. der Ver.-Staten.

Zeer merkwaardig is de manier van vliegen van deze vogels. Wanneer de groote troepen, waarin zij zich vereenigen (zelden worden enkele alleen aangetroffen) gaan opvliegen, vormen zij weldra een lange lijn naast elkaar en zoo gerangschikt vliegen zij verder, bijna vleugeltop aan vleugeltop. Haast een gezicht ver kan zoo'n vliegende schare zich soms uitstrekken, wat bij de steeds wisselende slangvormige beweging van de rij volgens Naumann een treffenden indruk moet maken.

In de Donaulanden zijn de vogels trekvogels; zij verschijnen in Maart en April en trekken in September weer weg.

Zooals uit de afbeelding hierboven blijkt, komen van Ibis aethiopica en Plegadis falcinellus bastaarden voor, die in gestalte en uiterlijk veel overeenkomst vertoonen met den Gewone Ibis, maar in de kleur der veeren veel gelijkenis aanwijzen met Ibis aethiopica.

Een prachtige Ibis is de *Hagedasch-Ibis*. (*Hagedashia hagedash* Lath.). De nieuwste Brehm geeft er een prachtig gekleurde afbeelding van. De kop van dit dier is grauwbrown met een witte streep onder het oog, rug en vleugel-dekveeren vertoonen een prachtigen metaalgroenen glans, terwijl de vleugels voorop prachtig koperrood en iets meer naar achteren donkergroen gekleurd zijn, gescheiden door een witachtige streep. De slagpennen en de staartveeren zijn prachtig staalblauw en eindelijk kroont een vurig roode streep den snavel aan de bovenzijde. Deze Ibis komt voor in Oost-Afrika. Kuhnert trof er vele aan bij den Kilimandjaro en in Duitsch Oost Afrika. Deze vogel moet een meer nachtelijke levenswijze voeren en vooral opvallen door het eigenaardige huilgeluid, dat hij vooral 's nachts laat hooren.

Eveneens een wondermoose verschijning moet de Scharlaken of Roode Ibis (*Ibis rubra*) zijn. Deze wordt vooral op de Antillen en in het Noorden van Zuid Amerika tot aan den Amazonenstroom aangetroffen. Schomburgk, die veel gereisd heeft in Guyana, is vol bewondering over deze vogels. De volwassen dieren zijn prachtig scharlaken rood met zwartbrui-

ne slagpennen. De jonge vogels zijn bruinachtig geel van kleur. Evenals dat met de andere Ibissen het geval is, krijgen ook deze het volwassen kleed eerst met het derde jaar.

Behalve de genoemde soorten zijn er nog vele andere. Men kent van de Ibissen een 36 tal soorten, in de warmere gewesten over den geheelen aardbodem verspreid. Australië herbergt er een zevental soorten, waarvan die, welke de afbeelding op de vorige bladz. vertoont, veel gelijkt op den Heiligen Ibis. Het naakte gedeelte van den hals is echter nog langer dan bij den Afrikaanschen verwant.

Overneming verboden.

J. J. Hof.

INDO-GEDACHTEN.

Aan Mea.

Als ik iets van mijn volk hoor, van mijn arm, droomerig volk, het volk van mijn moeder, dan komt een stille weemoed over mij, vreemd en zacht, dan zit ik neer en droom....

Mijn gedachten zijn ver weg, heel ver, onder de groote, zware boomen van mijn land, in de dichte, donkere bosschen in den nacht.

Daar, waar de stille maan alles met wit licht overdekt, daar waar het zacht, kabbelend geluid van water vervloeit in de stilte van het maanlicht.

Daar, waar groote, zwarte schaduwen zijn, daar waar wijde lichtplekken glanzen, vreemd wit naast het donker.

Dan glijd ik langzaam, heel langzaam weg uit mijn omgeving, deze bestaat voor mij niet meer.

Nooit heb ik het hooge, trillende geluid van de soelingan gehoord in middernachtstilte, nooit den eentonigen zang van den gamelan.

Maar mijn ziel is ver weg, heel ver, naar het land mijner moeder, in één onuitsprekelijk verlangen. Stil, zacht, geruischloos komen de geesten van den nacht....

Vroeger was ik bang, nu niet meer; ze komen en ze gaan, zacht, glijdend, totdat ik ze niet meer zie, niet meer voel.

Dan is mijn hart stil, heel stil, en rustig, dan voel ik de stilte in groote, donkere bladen, in een met licht overgoten wijde.

Dan komen ze, zacht, heel zacht, trillend hoog, sterker wordend, uit de diepten van mijn innerlijk, dan komen ze, de kabbelende, murmelende, wegvloeiende tonen van de soelingan, kalm, rustig voortvloeiend, uitzingen het lied van mijn ziel, het lichte, teere lied van mijn volk.

Ik ben een Indo, mijn moeder was een dochter van 't Oosten en mijn vader een zoon van het Westen.

Ik ben Hollander in mijn denkbeelden, mijn idealen, mijn cultuur.

Ik ben een Oosterling in het diepst van mijn ziel, in het rijk van mijn dromen en mijn innigste gevoelens.

Wild bruisend komt mijn hartstocht boven in woeste kracht, hij komt op voor vrome, teere gevoelens, die onbewust voortleven, daar waar niemand ze vermoedt.

Dan hartstochtelijk in wilden vloed, stuwt het, bruist het in me op:

Indo! Je hebt kracht en je hebt liefde, om je recht te verdedigen: Het goed recht van je bestaan!

M. VELTHUYZEN.

VAN DEN HEILIGEN IBIS EN ZIJN NAASTE VERWANTEN.
DE GEWONE IBIS (*IBIS FALCINELLUS* L.).

HET AMERIKAANSCH DUEL.

DOOR EWALD GERHARD SEELIGER.

(7)

(Geautoriseerde Vertaling).

TOM's nieuwsgierigheid werd spoedig bevredigd. Mrs Evangeline Cravath ruischte hem tegemoet en bood hem haar hand, die hij gehoorzaam tegen zijn mond drukte, waarbij zijn lippen in een geweldig diamantenbergwerk verdwenen. „Zoo Patrick!” sprak Evangeline Cravath en bezag hem door haar kostbare lorgnon van het hoofd tot de voeten. „Ik zie, dat je weer gezond bent.”

„Mevrouw”, antwoordde Tom met een beleefde buiging, „mijn naam is Tom Fleitman. Ik wil daar dadelijk op wijzen, om alle verdere misverstand te voorkomen.”

„Ik weet er alles van,” stelde Evangeline hem gerust. „Maggie heeft het me verteld. Je bent hier onder een valschen naam. Ik heb er niets tegen. Het doet me genoegen, dat je weer bij je verstand bent.”

Daarop verontschuldigde zij zich voor een oogenblikje en voerde op eenigen afstand een druk gesprek met den directeur van het Hotel.

„Nu wordt je onder toezicht gesteld, Patrick!” vertelde Maggie hem. „Alle kellners moeten je bewaken, zoodat je er niet nog eens van door kunt gaan.”

„Ik denk er niet flauw over!” glimlachte hij en overdacht bij zich zelve den indruk, die hij van Evangeline Cravath gekregen had.

Ze was van forsche gestalte, bezat een fraai afgewerkt gebit, en een kostelijk gefriseerde donkerbruine haartooi, waarop zij een statige hoed met veeren droeg. Haar toilet was rijk. En als zij niet zooveel rimpels en plooiën in haar gezicht had gehad, waartegen alle kunst machteloos was, dan had men haar voor een jonge vrouw kunnen houden.

Ze zal wel héél rijk zijn! dacht Tom bij zich zelve.

„Pas op!” fluisterde Maggie plotseling. „Daar komt Club!”

Tom keek om, en daar zag hij een lichtblonde, goedgebouwde engel in lichtblauw en rose de trap af zweven. Met stralende blikken kwam ze op hem toe en breidde de armen uit, om hem om den hals te vliegen. Maar Evangeline Cravath had het gevaar nog tijdig zien aankomen en kwam tusschenbeide.

„Maak hier geen scènes”, siste zij.

„Wie maakt hier scènes”, siste de engel terug.

„U moet weten, dat ik oudere rechten heb!”

„Deze oudere rechten ontken ik ook in 't geheel niet!”

Tom keek van de eene vrouw naar de andere. Hij wist niet wat te beginnen.

„Nu, Patrick, wat zeg jij ervan?” vroeg de engel in lichtblauw en rose hem.

„Wat zal ik zeggen?” glimlachte hij, boog zich, en kuste haar de ronde welverzorgde mollige hand. „Ik stel voor, deze discussies tot na de lunch uit te stellen. En overigens, mijn naam is nog steeds Tom Fleitman en niet anders.”

„Hoe staat het met je eetlust?” vroeg de engel bezorgd.

„Ik vrees dat een kreeft van drie pond te weinig zal zijn”.

„Neem er dan een van vijf pond”, stelde de engel voor.

„Ik heb reeds last gegeven, de grootste kreeft, die er te krijgen is, bij Mr. Fleitman te brengen!” sprak Evangeline Cravath statig.

„Ik neem uwe vriendelijke uitnoodiging gaarne aan!” antwoordde de engel hatelijk.

Daarop zagen de beide mededingsters elkaar met twee lange dolkachtige blikken aan; de blik van Evangeline Cravath was als vergiftigd. Ze zouden zeker weer op elkaar aangevlogen zijn, als niet Maggie plotseling haar hand onder Tom's rechterarm gelegd had.

„Kom, oom Patrick!” lachte zij zachtjes. „Wij gaan lunchen”.

Dadelijk werd tusschen de beide anderen een soort van wapenstilstand gesloten, zij glimlachten zelfs vriendelijk tegen elkaar en volgden hen op den voet.

Tom at eerst met smaak de oesters op, waarbij hij nauwelijks drie woorden sprak. Maggie zorgde voor de conversatie en stootte hem zoo nu en dan met den voet aan. Hij deed alsof hij dat niet merkte en begon aan de kreeft, die werkelijk een pracht-exemplaar was.

„Mijn hemel, Patrick!” zuchtte de engel. „Wat heb je een heerlijke eetlust. Ik benijd je werkelijk”.

„Daarvoor hebt u niet de minste reden, Miss Club!” snauwde Evangeline Cravath, die heel matig at en dronk met 't oog op haar figuur.

„Prosit!” riep Maggie en hief haar glas champagne omhoog. „Ja wel, prosit!” zei Tom en klonk met alle drie dames. „Zullen we nu niet tot den volgenden gang overgaan?”

„Allright!” sprak Maggie vroolijk. „Oom Patrick, vergeef me! Mr. Fleitman kan verlangen, dat goed voor hem gezorgd wordt. Hij is een herstellende”.

De maaltijd had verder een ongestoord verloop.

Tom was nu oververzadigd en stak een sigaar aan. Evangeline Cravath vroeg om de rekening, bestudeerde haar nauwkeurig en betaalde voor allen.

„Voor Patrick betaal ik!” sprak haar concurrente en wierp eenige geldstukken op het bord.

De kellner zette dit bord, zonder er iets van af te nemen, naast Tom's glas.

„Alsjeblift!” zei Tom met een vrijgevig gebaar. „Dat is je fooi”.

De kellner boog diep en verdween.

„Net weer iets voor jou, Patrick!” merkte Evangeline Cravath afkeurend op.

„Hij is tenminste niet zoo op de penning als sommige andere menschen!” sprak de engel boosaardig.

Tom onderdrukte met moeite een geeuw en stond op.

„Oom Patrick is moe!” constateerde Maggie en nam haar handtaschje op. „Hij verlangt naar zijn middagdutje”.

„Ronduit gezegd, ja!” zei Tom. „Tot weerziens, dames. Als u het toestaat ga ik mijn kamer opzoeken. Hartelijk bedankt voor spijs en drank! De omstandigheden waarin ik mij op dit oogenblik bevind, maken het mij mogelijk, uw goedheid zonder blozen te aanvaarden”.

Daarop nam hij met groote hoffelijkheid afscheid en trok zich in zijn kamer terug, waar hij zich op den divan uitstrekte om uit te rusten van de tot nog toe doorstane vermoeienissen en zich te sterken voor den avond, dien hij voor den laatsten van zijn leven hield.

Wat jammer, dacht hij bij zich zelve, dat ik een fatsoenlijke kerel ben! Als ik in dat opzicht niet zoo ellendig erfelijk belast was, zou ik nu als Patrick Peppercorn allerplezierigst kunnen voortleven.

Ook zijn liefde voor Gladys, die hij niet vergeten kon, hoeveel moeite hij zich daarvoor ook gaf, was een beletsel.

„Wat ben ik toch een pechvogel!” bromde hij, en legde de zware afterdinner sigaar weg.

En toch moest hij steeds weer denken aan de verlokkelijke mogelijkheid, om als Patrick Peppercorn een nieuw leven te beginnen. De kracht, om in elk geval een fatsoenlijk man te blijven, meende hij te bezitten, al waren de gevaren groot en dreigend, in 't bijzonder van den kant van Maggie. Miss Club, de lieflijke engel, vreesde hij veel minder, terwijl Evangeline Cravath absoluut ongevaarlijk kon genoemd worden. En juist zij maakte met de grootste felheid aanspraak op hem.

Ten slotte liet Tom zijn gedachten over Patrick Peppercorn gaan. Voor dezen man, die klaarblijkelijk merkwaardig veel op hem leek — ten minste uiterlijk — had hij den grootsten eerbied. Zonder dat hij zich daarvan verder rekenschap wist te geven, leek het hem een sympathiek mensch. Want alle deze dames schenen even hartstochtelijk op hem verliefd te zijn.

„Hij is zeker een Mormoon, of iets dergelijks!” dacht Tom in den eenvoud zijns harten en kreeg onwillekeurig kippevel. „De hemel weet, waar die man ergens uithangt. Ik zou hem heel wat te vragen hebben”.

Daarop sliep hij in, met de stellige overtuiging, dat dit zijn allerlaatste slaap was.

Zijn horloge stond op twee uur zeven, toen hij begon te snurken.

(Wordt vervolgd).

SOLDATENLIEDEREN IN HET OOSTENRIJKSCH-HONGAARSCHE LEGER.

Het moet wel interessant zijn te hooren wat de soldaten zingen in het leger van Oostenrijk-Hongarije, de dubbel-monarchie met haar veelalige bevolking. Voornamelijk zullen het wel marschliederen zijn, doch er zijn ook volkeren, wier landaard meebrengt, dat zij zich liever zingend uiten in de kalmere rustpoozen. De Zuid-Slaven met name geven de voorkeur aan het ietwat zwaarmoedige lied, langzaam van rythme en in weemoedig verhalenden trant. Dat volksepos vooral, die oude balladen, klinken nu overal in den vreemde en voeren de zangers in gedachten terug naar den eigen haard.

G.

Foto C. Steenbergh.
OUD HUISJE AAN „ONDER DE BOOMPJES”
TE HOORN.